

MØD DIN
KOMMUNAL-
POLITIKER

**Byplan-
udvalget**

/S.12

**Skolerne
styrker
fællesskabet**

/S.6

**Færre tager
cyklen**

/S.11

Gentofte

LIGE NU

September 2026
Nr. 04 | 26. årgang

Side 4-5

TALR

Du er nødt til at kede dig

Naturlige Forældre – oplev naturen med dit barn

Naturlige Forældre er et tilbud i Gentofte Kommune til forældre med helt små børn. Sammen med Grøn Guide Karen Stevnbak Andersen går deltagerne på opdagelse i Gentoftes natur, deler oplevelser med andre forældre og får inspiration til en hverdag, hvor natur, trivsel og bæredygtige vaner går hånd i hånd.

En af forældrene, Viktors Homics, fortæller:

– Vi besøgte nogle af Gentoftes smukkeste naturperler, og børnene elskede det. Som forælder fik jeg masser af inspiration til ture i naturen med min familie, og det var en stor glæde at dele oplevelserne med andre forældre i forløbet.

Næste forløb starter tirsdag den 8. september kl. 10-12. Læs mere og tilmeld dig via QR-koden.

Kom til Rådhusdage

Er du 67 år eller ældre og borger i Gentofte Kommune? Så er du inviteret til Rådhusdage på Gentofte Rådhus.

Rådhusdage afholdes fra den 5. oktober til den 8. oktober med start kl. 11 eller kl. 14. Programmet byder blandt andet på kendte navne som Poul Nyrup Rasmussen, Michala Petri, Amalie Dollerup og Andreas Jebro.

Det er gratis at deltage, men tilmelding er nødvendig. Tilmeldingen åbner 28. september kl. 10. Du modtager en invitation i digital post eller med posten med program og link til tilmelding.

Læs mere på gentofte.dk/radhusdage

Klub Fredag fortsætter – med endnu flere aktiviteter

Klub Fredag er tilbage med endnu flere muligheder for at være med. To fredage om måneden kan unge fra udskolingen og op mødes forskellige steder i Gentofte til aktiviteter, fællesskab og hyggelige fredagsaftener. Det er gratis, og de unge kan bare møde op – uden tilmelding eller faste aftaler.

Mange unge har allerede mødt værten fra Klub Fredag på deres skole og fået en fornemmelse af tilbuddet: et åbent og uforpligtende fællesskab med plads til at komme, som man er.

Programmet skifter fra gang til gang og kan blandt andet byde på krea, keramik, neglebar, banko, streetbasket, boksning, åbent hus, events og workshops. Man behøver ikke kunne noget på forhånd og kan komme alene eller sammen med en ven.

Følg Klub Fredag på Instagram, hvis du vil have en fornemmelse af stemningen og se glimt fra aktiviteterne.

Se kommende aktiviteter via QR-koden

LEDER

Skolerne sætter fællesskabet først

Sensommeren hænger stadig i luften og rundt omkring i Gentofte er tusindvis af børn og unge netop trådt ind i skolegården til et nyt år. Rygsækkene er endnu lidt stive i det, og de fleste er stadig i gang med at vænne sig til lyden af skoleklokken og det store frikvarter.

Men hvad er det egentlig for en skole og verden, vi introducerer dem for?

I mange år har vi haft en tendens til at sætte individet på en piedestal. Under og efter corona krøb mange endnu længere ind i sig selv, opslugt af skærmenes uendelige og ofte ensomme algoritmer.

I Gentofte Kommune har vi valgt en ny vej. Med vores skolevision, 'Dannelse til livet og verden', tager vi et kærligt, men insisterende opgør med tidens store fokus på 'mig'. Vi siger højt, at fællesskabet skal fylde mere end individet. Visionen hænger uløseligt sammen med vores dagtilbud. Fra det øjeblik et barn tager sine første usikre skridt i vuggestuen, til den unge går til afgangseksamen, løber der nu en rød tråd: Vi danner til fællesskab.

Det er store ord. Og de lever ude i virkeligheden. På Tranegårdskolen har man modigt pakket skærmene væk for at give plads til den analoge fordybelse. På årgangene skal børnene i dag dele computerne – de skal tale sammen og vente på tur. Som en af vores skoleledere så rammende formulerer det, er fællesskabet ikke et skab, vi bare kan åbne for at tage ting ud til egen gavn. Det er et skab, vi alle har et ansvar for at fylde op.

Men et nyt skoleår er ikke let for alle, og vi skal huske at have blik for nuancerne.

I den seneste måling svarer 82 procent af eleverne i Gentoftes folkeskoler, at de er glade for deres skole. Det er 11 procentpoint over landsgennemsnittet.

Det er et flot tal, der vidner om et stærkt skolevæsen. Men procenter varmer ikke meget, hvis man er det barn, der møder i skole med ondt i maven. Dem skal vi huske at tage hånd om.

Et ægte fællesskab rummer også dem, der trænger til en pause fra det. Derfor er jeg dybt begejstret for tiltag som på Gentofte Skole, hvor man har etableret stillefrikvarterer på biblioteket. Her er der plads til at lade batterierne op ved for eksempel at tegne eller læse. Fællesskab betyder ikke, at alle skal råbe lige højt eller løbe lige stærkt. Det betyder bare, at ingen står udenfor.

» Vi siger højt, at fællesskabet skal fylde mere end individet «

Og for at alt dette skal lykkes i det nye skoleår, har vi brug for jer, forældre. I vil jeres børn det absolut bedste – det ved vi. Men nogle gange er det bedste at turde træde et skridt tilbage. At slippe kontrollen, lade de små bære sin egen taske og stole på, at vores dygtige lærere og pædagoger kan lede klasserummet. Giver I dem arbejdsroen og stemmen, giver I samtidig jeres eget og andres børn gaven af et stærkere fællesskab.

Rigtig god skolestart til både store og små.

Michael Fenger
Borgmester

GENTOFTE FOLKEMØDE

**Lørdag d. 19. september 2026 kl. 10-16
på Gentofte Hovedbibliotek**

**Kom og vær med til en dag med debatter,
workshops og samtaler om alt det, der optager
os i Gentofte. Der er oplevelser for hele familien
– store som små!**

**Se hele
programmet her**

**Gentofte
Kommune**

Tal R modtager Gentofte Kommunes kulturpris

TAL R: KEDSOMHED SKABER FANTASI

Der ligger en lille boghandel ved Klampenborg Station, som Tal R ikke kan tage sine øjne fra. Han kalder den et hus. Gud har glemt. Fascinationen af det forsømte, det skjulte og det glemte præger både hans fantasi og hans kunst. I september modtager Tal R Gentofte Kommunes kulturpris.

I mere end to årtier har Tal R været blandt Danmarks mest anerkendte samtidskunstnere. Hans værker spænder fra maleri og skulptur til grafik og installation og er blevet udstillet verden over.

Tal R bor i Gentofte og står bag skulpturhaven ved Kulturskolerne på Duntzfelts Allé. Han er taknemmelig for Kulturprisen.

– Det er jo en eller anden version af kærlighed fra et publikum, siger Tal R

Kunsten behøver ikke særlig iscenesættelse
Tal Rs syn på kunst er tæt knyttet til hans egen opvækst.

– Jeg er som barn ikke kommet på museer. Jeg er kommet i garager, kældre og på lofter. Huse og veje og stier og tunneller og sjælden gang en lille bro var nærmest lige så vigtige for mig som mine kammerater og min familie, siger Tal R.

Som barn så han tunnelerne, de snoede stier, husene langs vejen og de mørke lofter som ansigter. Området omkring barndomshjemmet i Valby har været med til at forme Tal R og hans forhold til kunst:

– Jeg er utrolig ambitiøs, når jeg laver kunst. Jeg gør mig umage for at lave det bedste, jeg overhovedet kan. Og dermed føler jeg også, at hvis jeg laver et maleri, jeg synes er godt, så kan det godt opleves, selvom det står bag døren eller hænger på en Bornholmerfærge. Det behøver egentlig ikke en speciel iscenesættelse for, at det skal kunne ramme folk.

For Tal R er det vigtigt, at kunst er noget, man kan opleve uden den højtidelighed, der ofte følger med museer. Den tanke præger også skulpturhaven ved Kulturskolerne, hvor skulpturerne lever side om side med bænke, æbletræer og de mennesker, der besøger skolerne på vej til og fra undervisning.

– Det er sådan med næsten alttings natur om det er arkitektur eller kunst, at på et tidspunkt, så kan man ikke forestille sig det sted uden det. Man får et chok, når den bygning, den kunst forsvinder. Det var mit håb, at så hurtigt som muligt, så skulle skulpturhaven finde sin egen natur, siger Tal R.

Det er med vilje, at bænkene og træerne står på lige linje med skulpturerne.

– Der er egentlig ikke et specielt hierarki mellem dem. De mursten, man har brugt til belægningen, går op i soklerne. Arkitektur og skulptur glider sammen, siger Tal R.

» Hvis du skal udvikle en fantasi, hvis du skal udvikle evner til at se verden, så er du nødt til at kede dig «

Tal R

Magien i det glemte

Tal R mener, at fantasi opstår i de steder, vi har tendens til at overse:

– Jeg tror, at rigtig mange af os elsker gader, huse og steder, som nutiden glemmer. Elsker man ikke, når man går ned ad en vej, at man kan se, at der er en have, der er nogen, der fuldstændig har forsømt den? Og der ligger et hus, hvor man kan se, at vinduerne ikke er blevet malet. Er der noget, der vækker ens fantasi mere end det?

Den antikke boghandel i Klampenborg fascinerer Tal R, fordi den virker glemt af nutiden. Han er aldrig gået derind, for hans fascination ligger netop i forestillingen om, hvad der gemmer sig bag facaden.

Den samme fascination af det skjulte, det utæm-

mede, det glemte hænger for Tal R tæt sammen med kedsomhed. Han husker især de mange sommerferier i Valby, hvor vennerne var taget til Costa Del Sol eller i sommerhus, og Tal R ikke havde noget at lave derhjemme.

I dagevis gik jeg rundt på bare tæer, og der var ikke nogen at lege med rigtigt. Så havde jeg to uger, hvor der ikke var nogen hjemme. Frygtelige uger, hvor jeg bare gik rundt om mig selv. Jeg tror, det der har gjort, at jeg er blevet kunstner, det er de to ensomme uger i sommerferien, siger Tal R.

Tal R ser en klar sammenhæng mellem de stille sommerferier i Valby og sit kunstneriske blik:

– I min barndom var lykken en søndag morgen, hvor jeg kunne høre lyde uden for vinduet, sådan et birketræ, der bevæger sig. Hvis du skal have nogen mulighed for at høre den slags ting, så er du nødt til at kede dig rigtig grundigt. Hvis du skal udvikle en fantasi, hvis du skal udvikle evner til at se verden, så er du nødt til at kede dig.

Et godt råd til de unge

Børn har fået svært ved at fordybe sig i ingenting, mener Tal R. I hans optik er mange forældre bange for, at deres børn skal kede sig, og derfor føler de sig nødsaget til at underholde dem hele tiden.

Han ved, at det kan være svært som forældre ikke at sætte en aktivitet i gang for underholdningens skyld. Ikke at lave noget. Han siger:

– Men vi ved, at vi er gode nok, når vi kan se vores unger glide over i det stadie, hvor de begynder at være det tempo, som er her. Uden de er aktiveret eller noget andet. De sidder og roder med en pind og sådan noget.

Tal Rs råd til unge kreative er enkelt: Læg telefonen væk og giv plads til tomheden. Han mener, at man kan uddanne sig som maler ved at være nørdet, gå op i sine interesser og se sig omkring. En teknisk dygtig kunstner uden noget på hjerte er, ifølge Tal R, halvt så interessant som en kunstner, der vil noget med det, han laver.

– Pensler uddanner dig ikke til noget, hvis der ikke er andet at koble pensler til. Så bliver du bare en sportsmaler, og der er næsten ikke noget kedeligere. Det kan om lidt blive overhalet af maskiner, så hvorfor ikke lægge noget i det? Hvorfor ikke koble det med et syn og en interesse for verden, for natten, for dagen, for omgivelserne? For det korte fald, det er at være menneske.

Gentofte Kommunes kulturpris uddeles hvert år til en fremtrædende kunstner af kommunalbestyrelsen. Tal R får overrakt årets pris ved Gentofte Folkemøde den 19. september, hvor han fortæller om sin kunst. Alle er velkomne. ■

Kanonkvinder

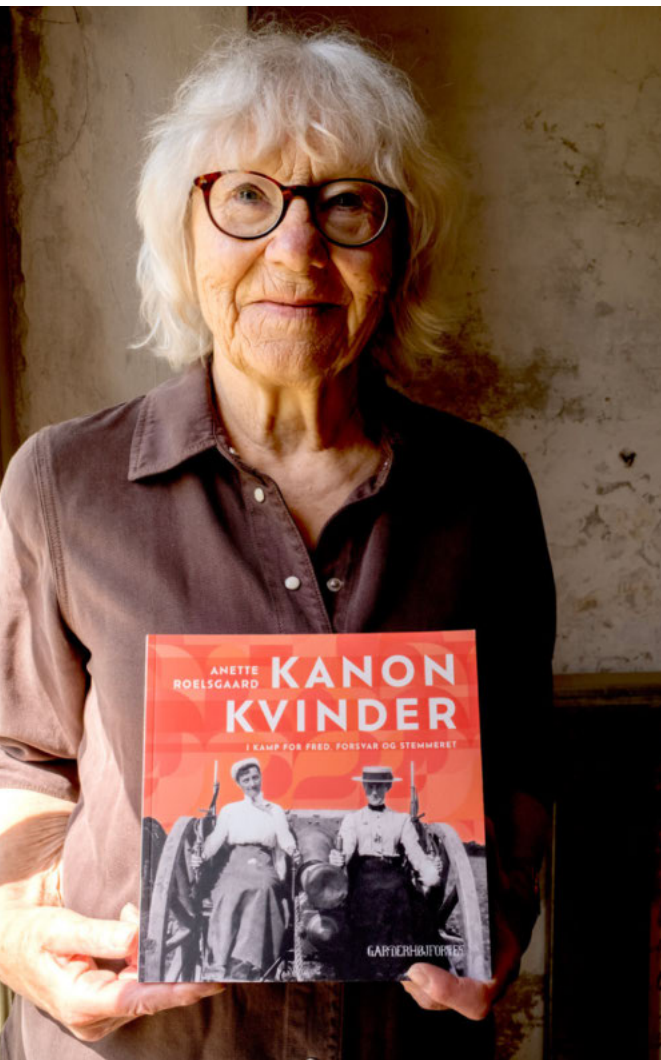
— fra frivillig til forfatter

Da Anette Roelsgaard gik på pension som gymnasielærer, var hun langt fra færdig med at lære. Tværtimod. Som frivillig på Garderhøjfortet begyndte hun at dykke ned i fortets arkiver, og det førte hende ad en vej, hun sent havde forestillet sig.

Nu debuterer hun som forfatter med bogen Kanonkvinder, der fortæller historien om de kvinder, som i slutningen af 1800-tallet engagerede sig i kampen for Danmarks forsvar og samtidig udfordrede tidens forestillinger om kvinders rolle i samfundet. Det er også en central del af historien om Garderhøjfortet, der er bogens forlag.

Det hele begyndte, da Anette Roelsgaard skulle udvikle et undervisningsforløb til gymnasieelever om Garderhøjfortets historie som en del af sit frivillige arbejde.

– Jeg fandt en masse kilder om kvinder, og tænkte – det her er jo interessant. Kvinder var ofte usynlige i historien dengang, men pludselig dukkede de op alle vegne. Så fik jeg lyst til at undersøge det nærmere, fortæller hun.

Fra udstilling til bog

Anette Roelsgaards research udviklede sig først til en udstilling på Garderhøjfortet under Golden Days festivalen i 2022. Senere opstod idéen om at samle alle historierne i en bog.

Selvom det er hendes første bog, har processen føltes helt rigtig.

– Jeg elsker at grave mig ned i kilder. Det er næsten som at være en detektiv. Pludselig finder man noget, ingen rigtig har lagt mærke til før, og det synes jeg er enormt spændende, siger hun.

» Kvinder var ofte usynlige i historien dengang, men pludselig dukkede de op alle vegne. Så fik jeg lyst til at undersøge det nærmere «

Anette Roelsgaard

Kanonkvinder sætter fokus på en overset del af danmarkshistorien. Her møder læseren de kvinder, som i slutningen af 1800-tallet engagerede sig i Forsvarssagen, samlede penge ind til otte kanoner og udfordrede forestillingen om, at politik og forsvar kun var forbeholdt mænd.

– Det er en bog om stærke kvinder, der nægtede at acceptere, at ingenting skete. De tog sagen i egen hånd, selv om de blev latterliggjort for det, fortæller Anette Roelsgaard.

En frivillig indsats udvikler sig

På Garderhøjfortet glæder leder Kristine Adler-Nissen sig over, at en frivillig indsats er blevet til et værk, som fortet nu kan dele med offentligheden.

– Det er blevet en rigtig flot bog. Både grafikken og historien fungerer godt. Anette har skrevet den, så almindelige mennesker kan forstå den uden forudgående viden. Vi er stolte over at udgive den.

For Anette Roelsgaard har arbejdet med bogen ført til en ny opdagelse i sig selv:

– Undervejs fandt jeg ud af, at hvis jeg ikke var blevet gymnasielærer, var jeg måske blevet forsker. Det har været utroligt givende at fordybe sig i historien.

Men hun er langt fra færdig. Kanonkvinder er netop udkommet, og hun er allerede i gang med den næste bog, som skal handle om kvindelige kommunalpolitikere i Gentofte.

Har du selv en historiker i maven? Så er der mange muligheder i Gentofte – du kan fx blive frivillig som Anette Roelsgaard, eller du kan starte dit eget projekt hjemme – fra ved at søge i Gentofte Lokalarliv. Læs mere via QR-koden. ■

Sidste år fik folkeskolerne i Gentofte Kommune en ny skolevision. Men hvad betyder 'Dannelse til livet og verden', når klokken ringer ind? Her kan du møde tre skoler, der viser, hvordan visionen bliver til virkelighed i hverdagen.

Der er blevet længere mellem de lysende skærme på Gentoftes folkeskoler. Til gengæld er der kommet kunstgræs i skolegården, bytteboder og stillefrikvarterer på biblioteket.

Flere af skolerne var med til at udvikle visionen, og derfor var initiativer som skærmpolitikker og elevdrevne bytteboder allerede i gang, før visionen blev vedtaget. Siden har skolerne arbejdet videre med at omsætte visionens fire pejlemærker til hverdagen. Fælles for dem er ønsket om at styrke fællesskabet.

DEN NYE SKOLEVISION

Gentofte Kommunes skolevision 'Dannelse til livet og verden' skal styrke elevernes skoleliv med fokus på fællesskab, fordybelse og plads til at udvikle sig som mennesker.

Visionens fire pejlemærker:

- Skolen skal være ambitiøs og give eleverne udsyn til verden
- Eleverne skal have indflydelse på deres skolehverdag
- Fællesskaber skal være en vigtig del af læring og trivsel
- Skole og forældre skal have et stærkt samarbejde med tydelige roller

Visionen hænger sammen med kommunens nye vision for dagtilbud, så der er en rød tråd fra vuggestue og børnehave til skole.

Arbejdet med visionen blev skudt i gang med en stor kick-off-konference på Gentofte Rådhus med deltagelse af borgere. Herefter blev visionen udviklet i et opgaveudvalg med både kommunalpolitikere og borgere. Derudover deltog to repræsentanter fra de faglige organisationer og to fra skoleledelserne i arbejdet. En følgegruppe på omkring 50 ledere, lærere og pædagoger fra alle kommunens skoler bidrog også med input undervejs. Visionen blev vedtaget den 29. april 2025.

Du kan læse mere på gentofte.dk/skolevision

Skærmfrihed, bytteboder og gule kort

Analog fordybelse og en genfundet autoritet

På Tranegårdsskolen var arbejdet med flere af visionens værdier allerede godt i gang. Blandt andet har skolen gjort op med den omfattende brug af skærme for at skabe mere ro og fordybelse. Computere deles nu på tværs af årgangene, og bogbind har igen fundet vej til elevernes tasker.

– Efter corona mistede vi lidt af fællesskabets værdi til skærmene. Børnene har utrolig mange online fællesskaber. Når computerne pakkes væk, oplever vi, at eleverne taler meget mere med hinanden. Bare det, at man skal dele en computer, skaber samtale, fortæller viceskoleleder Alice Lykke.

Samtidig har skolen arbejdet med at styrke de voksnes autoritet og skabe et tættere samarbejde mellem skole og hjem.

Skolen skal sætte rammerne. I mange år har individet været i fokus, men det er fællesskabet, der skal bære. Derfor taler vi meget med forældrene om at give lærere og pædagoger autoriteten tilbage – blandt andet ved at lade barnet selv tage overtøjet af og gå ind på skolen om morgenen, forklarer skoleleder Peter Gersvang Nielsen. Han beskriver det sådan:

– Fællesskabet er ikke et skab, hvor man bare åbner lågen og tager ting ud til egen gavn. Det er et skab, vi alle fylder op sammen.

Gule kort og fodboldbanens hjørneflag

På Gentofte Skole har man også sat fællesskabet i centrum. Skolen har udviklet et skolecharter, der tydeliggør forventningerne til samarbejdet mellem skole og hjem.

Charteret fungerer som hjørneflagene på en fodboldbane. Det sætter rammen for, hvordan vi sammen udvikler et stærkt fællesskab. Undervejs opdagede vi også, at relationerne mellem forældrene spiller en vigtig rolle, fortæller skoleleder Peter Hartvig.

» Fællesskabet er ikke et skab, hvor man bare åbner lågen og tager ting ud til egen gavn. Det er et skab, vi alle fylder op sammen «

Peter Gersvang Nielsen

Et stærkt fællesskab kræver også, at der er plads til at trække sig. Derfor har skolen indført stillefrikvarterer på biblioteket for de elever, der kan blive overvældet af lydniveauet og tempoet i skolegården. I begyndelsen blev ordningen styret med gule kort, som lærerne kunne uddele.

– I dag er kortene næsten overflødige, fordi ordningen fungerer af sig selv. Nogle dage er der tre elever, andre dage 25. For de elever, der har brug for ro, giver det energi til resten af skoledagen. De er ikke med i det store frikvarter, men de er en del af et andet, roligere fællesskab, siger Peter Hartvig.

Eleverne designer deres egen skole

Tjornegårdsskolen har blandt andet fokus på elevindflydelse. Her har skolen ændret de traditionelle forældremøder, så eleverne selv præsenterer deres arbejde ved små stande, hvor forældrene cirkulerer rundt.

Samtidig har både elevrådet og minielevrådet fået reel indflydelse på skolens fysiske rammer.

– Minielevrådet er enormt driftige. Det er dem, der har sørget for, at der er kommet et ur i skolegården, en firkantsbane og sandlegetøj. Det store elevråd har blandt andet fået gennemført kunstgræs på en af banerne og haft stor indflydelse på indretningen af vores nye bibliotek med stillezoner og bløde møbler, fortæller skoleleder Jakob Lykke.

Han peger også på skolens elevdrevne grønne råd med tøjbyttebod, som blev etableret allerede før visionen og passer naturligt ind i den. Den øgede elevindflydelse går hånd i hånd med skolens arbejde med at styrke elevernes dannelse og selvtillid.

– Man tilpasser ikke længere kun efter den enkelte, men man ser på, hvordan den enkelte kan bidrage til – og blive styrket af – fællesskabet. Det præger hele vores måde at arbejde på. ■

⚡ KULTURKALENDER

SEPTEMBER – OKTOBER

GOLDEN DAYS: MONSTER 4.–20. SEPTEMBER

Festivalen inviterer dig til at blive klogere på historiens monstre og dem, der lurar lige nu. Der er MONSTRE på programmet for både børn og voksne. Få hele overblikket på goldendays.dk

Monsterjagt på Garderhøjfortet

Firkløvere, trolde og lykkemønter: Hør om historisk overtro, løs opgaver og find spor af de forskellige væsner, der engang huserede her. For hele familien.

- 🕒 Weekender i september
- 📍 Garderhøjfortet

Søuhyre på krogen – fisk efter monstre i Øresund

Fisk efter monstre med Grøn Guide og få bibliotekarens historier om havets farlige skabninger. For hele familien.

- 🕒 5. september kl. 11.00–13.00
- 📍 Charlottenlund Strandpark

Siri Stampe folder billedbogen ’Monstrum’ ud

Illustrator og forfatter Siri Stampe fortæller om sin bog. For børn.

- 🕒 5. september kl. 11.00–12.00
- 📍 Gentofte Hovedbibliotek

’Gaslys’ – moderen til gaslighting

I den psykologiske thrillerklassiker ’Gaslys’ fra 1944 opløses grænsen mellem virkelighed og forestilling langsomt, mens Ingrid Bergmans Paula mister fodfæstet i sit eget hjem.

- 🕒 8. september kl. 20.00
- 📍 Gentofte Kino

Forfattermøde:
Rasmus Daugbjerg

Forfattermøde: Rasmus Daugbjerg

Historie, myter og litterær fantasi flettes sammen, når forfatter Rasmus Daugbjerg gæster Gentofte Hovedbibliotek med sin anmelderroste roman ’Rasmus Nielsen’.

- 🕒 10. september kl. 17.00–18.30
- 📍 Gentofte Hovedbibliotek

Ondskabens natur

Filosof, kriminalhistoriker og museumsleder ved Politimuseet, Frederik Strand, udforsker den ældgamle problemstilling.

- 🕒 10. september kl. 17.00
- 📍 Vangede Bibliotek

Hvordan vil du jage et monster?

I Thomas Knappes interaktive teaterforestillinger kan børn og barnlige sjæle hjælpe monsterjægeren med at blive klar til kamp. For børn.

- 🕒 11. september kl. 12.30 og 12. september og 10.00
- 📍 Gentoftegade Bibliotek

De moralske monstre: Slaveri og menneskesyn i 1700-tallet

De moralske monstre: Slaveri og menneskesyn i 1700-tallet

Historiker og ekspert i Dansk-Vestindien Louise Sebro tager os med tilbage i tiden, når hun genbesøger historien om Ernst Schimmelfmann og Johan Lorentz Castenschiold.

- 🕒 14. september kl. 15.00–17.00
- 📍 Gentofte Hovedbibliotek

Vandring i Bernstorffsparken: Mennesket – monsteret i naturen

Tag med biolog Karen Stevnbak og historiker Anna Bønnelycke på en vandring, hvor de undersøger parkens møde mellem kultur og natur og udforsker, hvordan mennesket gennem tiden har formet tæmme og udnyttet naturen.

- 🕒 15. september kl. 14.30–16.30
- 📍 Bernstorffsparken

Nyt fra vestfronten: Krigens rædsler

Historiker Jonas Daugbjerg undersøger på Garderhøjfortet, hvordan mennesker formes af krigens monstroser vilkår.

- 🕒 15. september kl. 18.30
- 📍 Garderhøjfortet

Vandring i Bernstorffsparken:
Mennesket – monsteret i naturen

Vandretur: Havmonstre og søuhyrer i litteraturen

Tag med på vandretur om Gentofte Sø og hør om havmonstre og søuhyrer, som har hjemmøgt litteraturen i århundreder – fra videnskabelige mysterier, voldsomme mareridtsscenerier til frygt for det ukendte.

- 🕒 16. september kl. 10.00–11.30
- 📍 Gentoftegade Bibliotek

Vanvid i litteraturen

Kom tæt på vanviddet i værker af Shakespeare og Kafka og bliv klogere på, hvordan sprog og bevidsthed forandrer sig, når mennesket møder sit indre monster. Med forfatter Rachel Röst.

- 🕒 17. september kl. 17.00–19.00
- 📍 Dyssegård Bibliotek

Hvad nu, Gauguin?

Hvad gør vi med skattede værker af kunstnere, der med nutidens briller repræsenterer kolonitidens magtstrukturer?

- 🕒 17. september kl. 17.00–18.00
- 📍 Ordrupgaard

Lær at tegne monstre – med Sofie Lind Mesterton

Få tips og tricks til at tegne dit helt eget monster. For børn.

- 🕒 19. september kl. 13.00–14.30
- 📍 Dyssegård Bibliotek

Sommerballet Monster

Oplev to fantastiske balletforestillinger samme aften på Bellevue Teatret. Den første forestilling er den Reumert-nominerede ’Before the End’, den anden er Vivi Flindst storroste instruktion af nyklassikeren ’Enetime’.

- 🕒 19.–22. september
- 📍 Bellevue Teatret KUNST & SCENE

Vandretur: Havmonstre og søuhyrer i litteraturen

Niels Bjerre-Poulsen. USA – fra Washington til Trump

FOREDRAG

Christian Jensen: Hvor stærkt er vores demokrati?

Christian Jensen, chefredaktør på Politiken, giver et aktuelt og tankevækkende foredrag om demokrati, medier og medborgerskab.

- 🕒 24. september kl. 17.30–19.00
- 📍 Dyssegård Bibliotek

Niels Bjerre-Poulsen: USA – fra Washington til Trump

Historiker og USA-ekspert Niels Bjerre-Poulsen giver et overblik over den amerikanske historie og belyser dens betydning for det politiske landskab i dag.

- 🕒 28. september kl. 17.00–19.00
- 📍 Gentofte Hovedbibliotek

Lys i mørket

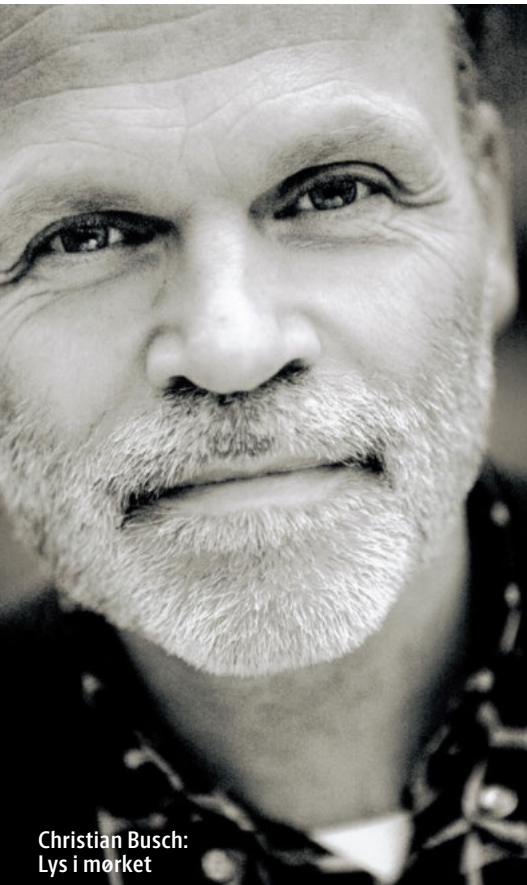
Hvad gør det ved et menneske og de pårørende at få et barn med handicap, kronisk sygdom eller særlige behov? Det er temaet, når tidligere hospitalpræst Christian Busch gæster Hovedbiblioteket.

- 🕒 20. oktober kl. 17.00–19.00
- 📍 Gentofte Hovedbibliotek

Klassikerfokus: Albert Camus

Få indblik i Albert Camus, der er en af det 20. århundredes mest indflydelsesrige tænkere og forfattere og fik Nobelprisen i litteratur i 1957.

- 🕒 22. oktober kl. 17.30–19.00
- 📍 Dyssegård Bibliotek

Christian Busch:
Lys i mørket

Høstmarked i Øregaardsparken

Modne Motionister (MoMo) er en af de lokale foreninger, som tilbyder træning for seniorer

Fællesskab får flere til at blive ved

Mange vil gerne være mere fysisk aktive, men det kan være svært at holde fast. Med projektet Trygt i gang vil Gentofte Kommune sammen med lokale foreninger gøre det lettere for flere borgere at blive en del af et aktivt fællesskab.

Mange borgere gennemfører et kommunalt sundheds- eller træningsforløb med faste rammer og faglig støtte. Men når forløbet slutter, kan det være en udfordring at fastholde de gode vaner.

Derfor har Gentofte Kommune taget initiativ til projektet Trygt i gang, der skal styrke broen mellem kommunale sundhedscentre og lokale idrætsfællesskaber. Projektet har modtaget 35,8 mio. kr. i støtte fra Nordea-fonden og er udviklet som en fælles indsats på tværs af 10 kommuner og Center for Holdspil og Sundhed.

Fællesskabet gør det lettere at holde fast
Indsatsen retter sig primært mod fysisk inaktive voksne, ældre og borgere med kroniske sygdomme, men også mod borgere, der af forskellige grunde ikke er fysisk aktive. Den bygger på, at det er lettere at fastholde bevægelse, når den hænger sammen med fællesskab og glæde.

Ifølge Jens Bangsbo, professor og centerleder på Center for Holdspil og Sundhed, bygger indsatsen på solid forskning.

– Vi ved fra forskning, at holdspil er en meget effektiv form for træning, men samtidig opleves det ofte

mindre belastende end andre motionsformer, fordi det er mere lystbetonet. Og de sociale relationer, der opstår på et hold, er med til at fastholde mennesker i at være fysisk aktive.

Forskningen viser, at holdspil styrker både kondition, muskelstyrke, balance og funktionsevne. Men mindst lige så vigtigt er det sociale.

– Der opstår en tredje halvleg. Man får nogle fælles oplevelser at tale om, og man begynder at interessere sig for hinanden. Det kan skabe relationer, der rækker ud over selve træningen.

Lokale erfaringer

I Gentofte findes allerede gode eksempler på, at motion og fællesskab kan gå hånd i hånd. Et af dem er Modne Motionister (MoMo), som tilbyder træning for seniorer.

Foreningen blev startet for godt seks år siden og har i dag omkring 900 medlemmer og cirka 50 frivillige – de fleste som instruktører.

Ifølge Peter Arne Sørensen, instruktør og medlem af bestyrelsen, finder mange glæden ved motion, selv om de ikke tidligere har set sig selv som motionsnydere.

– Vi lavede en medlemsundersøgelse for to år siden. Her svarede 45 pct., at de ikke havde dyrket motion før, eller at det var længe siden, da de meldte sig ind. Vi får fat i en masse, som kommer lige fra sofaen og ikke bryder sig om at bevæge sig.

MoMo tilbyder blandt andet styrketræning, yoga, pilates, boldspil, pickleball og udendørstræning – både på hold og som mere selvstændig træning.

– Vi oplever rigtig meget taknemmelighed. Mange bliver glade for både træningen og de mennesker, de møder. Man kommer tæt på hinanden. Og så er vi jo alle vokset op med den samme musik, har forældre, der voksede op under krigen, og vi taler samme sprog – det betyder også meget.

» Der opstår en tredje halvleg. Man får nogle fælles oplevelser at tale om, og man begynder at interessere sig for hinanden «

Jens Bangsbo

En bro til foreningslivet

Modne Motionister er blot en af de foreninger, som Gentofte Kommune ønsker at samarbejde mere med. Som en del af projektet skal der i hver kommune etableres en brobyggerfunktion, der skal hjælpe med at skabe kontakt mellem borgere, sundhedscentre, aktivitetscentre, foreninger og andre lokale fællesskaber. Brobyggeren skal understøtte borgernes motivation og tryghed og styrke samarbejdet med foreningerne.

Projektet løber over fem år og bliver fulgt med evaluering og dokumentation, så erfaringerne kan bruges både lokalt og nationalt. ■

Hver eneste tur tæller

Gentofte-borgerne har det generelt godt – men færre tager cyklen eller går til uddannelse eller arbejde. Det viser Sundhedsprofilen 2025, der giver et aktuelt billede af sundhed og trivsel i kommunen.

Tallene peger på en interessant udvikling: Flere borgere er blevet fysisk aktive i fritiden, mens færre cykler eller går til arbejde og uddannelse. Andelen, der ikke bruger aktiv transport, er steget fra 22 pct. i 2017 til 33 pct. i 2025. Samtidig er andelen med lav fysisk aktivitet i fritiden faldet fra 15 til 11 pct.

Udviklingen viser, at flere prioriterer motion i fritiden, men også at der er et potentiale for at få mere bevægelse ind i hverdagen gennem transport.

Derfor er bevægelse vigtig

Fysisk aktivitet har stor betydning for både krop og sind. Det styrker sundheden og er med til at forebygge en række sygdomme, blandt andet hjertekarsygdomme, type 2-diabetes samt flere former for kræft. Samtidig kan fysisk aktivitet styrke den mentale sundhed og mindske risikoen for angst og depression.

Et britisk studie offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift BMJ, som fulgte mere end 260.000 personer over fem år, viste en sammenhæng mellem at cykle til arbejde og lavere risiko for sygdom. De deltagere, der cyklede til arbejde, havde 45 pct. lavere risiko for at udvikle kræft og 46 pct. lavere risiko for at udvikle hjerte-kar-sygdom sammenlignet med deltagere, der benyttede ikke-aktive transportformer som bilen.

Signe Jervelund fra Hellerup er en af de borgere, der cykler på arbejde. For hende er det netop kombinationen af de fysiske og mentale gevinster, der motiverer.

– Det betyder meget for mig at kunne bevæge mig frit og forebygge sygdomme. Samtidig giver cykelturene et mentalt frirum, hvor jeg får ro og overskud.

Små ændringer kan gøre en stor forskel

For mange kan det være en udfordring at finde tid til bevægelse i en travl hverdag. Men fysisk aktivitet behøver hverken træningstøj eller en fast aftale i kalenderen. Havearbejde, rengøring eller leg med børnene tæller også.

For Signe Jervelund handler det om at udnytte de muligheder, der allerede findes i hverdagen.

– Jeg forsøger at få fysisk aktivitet ind som en naturlig del af min hverdag og transport. Jeg vælger derfor altid at cykle eller gå, når det er muligt – og tager trappen i stedet for elevatoren.

Cyklen giver følelsen af frihed

Signe cykler hver dag på arbejde og bruger også cyklen sammen med familien. De cykler eller går til skole, klub, legeaftaler og fritidsaktiviteter – og også ofte til vandet for at bade.

– Vi er heldige at bo i en kommune med dejlige strande og grønne arealer. Aktiv transport og bevægelse bliver en naturlig del af vores hverdag. Jeg vil også gerne give vores børn glæden og følelsen af frihed ved at cykle.

Hun husker tydeligt, hvordan cyklen allerede som barn gav hende en følelse af frihed – en følelse, hun stadig forbinder med at cykle.

– Lige siden jeg var seks år gammel, har jeg cyklet (relativt langt) i skole – dengang altid i følgeskab af min far. Allerede dengang oplevede jeg cyklen som frihed – muligheden for selv at bestemme tempo og rute. Den følelse har jeg stadig. ■

SÅDAN KOMMER DU I GANG

- Start småt og øg gradvist – lidt er bedre end ingenting.
- Gør det sjovt: vælg aktiviteter, du kan lide, fx dans, svømning, gåture i naturen.
- Brug hverdagen: tag trapperne, gå til butikken, lav havearbejde.
- Find en makker: motion er lettere og sjovere sammen med andre.

SUNDHEDSSTYRELSEN ANBEFALER

- At du er fysisk aktiv mindst 30 minutter hver dag.
- At du laver styrketræning to gange om ugen.
- At du træner balance og bevægelighed tre gange om ugen.
- At du begrænser tid, hvor du sidder stille.

MANGE MULIGHEDER

I Gentofte Kommune er der gode muligheder for at være aktiv – uanset alder og niveau. Du kan blandt andet:

Få trænings- og motions-vejledning

Udforsk lokale gå- og cykelruter

Deltage i aktiviteter gennem 'Bevægelse for alle'

Finde fællesskaber og tilbud i dit lokalområde for seniorer

Vi skal forandre for at bevare

Anton Brüniche-Olsen (C) om store byggeprojekter, svære prioriteringer og det, han og Byplanudvalget gerne vil gøre bedre for borgerne.

Et træ, der måske skal fældes. Et gammelt hus, der skal have nye vinduer. En handelsgade, der mangler liv. Eller et stort byggeri, der ændrer et område. Det er blot nogle af de emner, der behandles af Byplanudvalget, og som er helt tæt på borgernes hverdag, fortæller formanden.

– Der er mange, der har en holdning til Byplanudvalgets arbejde. Det forstår jeg virkelig godt. Den linje, vi lægger, har stor betydning for, hvordan kommunen fysisk ser ud både nu og i fremtiden. Og vi har derfor en opgave med hele tiden at finde den gode balance mellem den enkeltes frihed og den fælles røde tråd i vores kommune.

Anton Brüniche-Olsen fortæller, at udvalgets mission dybest set er at skabe og bevare byrum og miljøer, som vi mennesker trives i. Derfor er en af de vigtigste

opgaver at skabe plads til udvikling og samtidig passe på de kvaliteter, der kendetegner Gentofte.

Gentofte skal stadig ligne Gentofte

De konkrete sager er forskellige, men mange handler om den samme afvejning: Der skal være plads til nye behov og udvikling, samtidig med at kommunen passer på de kvaliteter, der kendetegner Gentofte. Det er i sig selv en udfordring i en tætbebygget kommune på kun ca. 5 x 5 km² uden ledige byggearealer.

– For mig er det for eksempel vigtigt, at vi bevarer de hyggelige villakvarterer og det grønne udtryk, vi har i Gentofte, siger Anton Brüniche-Olsen.

Det gælder både de bevaringsværdige huse og det grønne. I kommunens lokalplaner er 2.795 træer udpeget som bevaringsværdige, men ønsket om at

Anton Brüniche-Olsen (C), formand for Byplanudvalget

bevare kan støde sammen med den enkeltes ønsker til sin bolig.

– Der virker til at være stor opbakning blandt borgerne til, at vi passer på træerne. Det er en balance mellem at bevare det grønne udtryk og gøre det let at vedligeholde sit bevaringsværdige træ.

Det fylder lige nu

Blandt de større sager i Byplanudvalget nævner Anton Brüniche-Olsen Gentofte Sportspark, Det tidligere Danmarks Akvarium, Novo Nordisk Fondens nye hovedkvarter og det nye børnehospice.

Akvaret er en af de sager, der har fyldt meget, fordi det har stået tomt i mange år. Det ærgrer rigtig mange borgere – og også Anton Brüniche-Olsen. Allerede i 2018 vedtog kommunalbestyrelsen en

PÅ DAGSORDENEN

Gentofte Lige Nu sætter i en ny serie fokus på arbejdet i kommunens politiske udvalg.

I hvert nummer spørger vi en udvalgsformand, hvad der fylder politisk lige nu, hvilke dilemmaer der er på området, og hvad borgerne kan forvente i fremtiden.

Denne gang med Anton Brüniche-Olsen, formand for Byplanudvalget, medlem af kommunalbestyrelsen for Det Konservative Folkeparti siden 2022 og til daglig rådgiver på Christiansborg.

lokalplan, der bl.a. gav mulighed for at anvende området til kulturelle formål, restauranter, wellness og café. Men den tidligere ejer realiserede ikke projektet. Nu har den ny ejer fået Byplanudvalgets ja til et indledende borgermøde om et projektforslag, hvor det gamle akvarium rives ned. Men en længere proces med godkendelser fra både kommunen, staten og Fredningsnævnet venter forude, hvis projektet skal realiseres.

– Jeg møder tit borgere, der ikke forstår, at Gentofte har tilladt området og bygningerne at sygne hen, som det er tilfældet. Men svaret er, at vi hverken ejer grunden eller har mulighed for at beordre et byggeri i gang. Derfor er det også positivt, at det nu ser ud til, at der kommer skub i tingene.

Også tomme butikslokaler og mindre liv i handelsgaderne er en udfordring, der fylder politisk.

» Politik er en afvejning mellem mange forskellige hensyn «

Anton Brüniche-Olsen

– En kommune kan naturligvis ikke sikre den enkelte butiks overlevelse, men i Byplanudvalget kan vi være med til at skabe attraktive rammer ved blandt andet at samle butikkerne og skabe gode byrum.

Svære afvejninger

Gentofte Sportspark er et andet eksempel på de svære afvejninger, politikerne skal tage stilling til. Her skal behovet for bedre idrætsfaciliteter og mere svømmekapacitet vejes op mod hensynet til områdets eksisterende bygninger og arkitektoniske kvaliteter.

Andre gange er det hensynet til naboerne, der fylder. Det gælder blandt andet Novo Nordisk Fondens nye hovedkvarter og det nye børnehospice, hvor projekterne undervejs er blevet justeret efter dialog med naboerne.

I Gentofte er der tradition for at inddrage borgerne tidligt i større projekter, og det er en tilgang, Anton Brüniche-Olsen gerne vil holde fast i. I Gentofte holdes der i modsætning til i andre kommuner ikke blot ét, men to borgermøder, når lokalplaner skal ændres.

– Borgerne kan have lokal viden, som ikke nødvendigvis fremgår af tegninger og sagsmateriale, og vi har i Gentofte valgt, at disse perspektiver skal frem så tidligt som muligt. Det kan betyde, at et projekt bliver justeret, eller at Byplanudvalget vælger ikke at gå videre med projektet. Men at vi lytter til alle synspunkter, betyder ikke, at vi altid ender med en beslutning, som alle synes er god. Politik er en afvejning mellem mange forskellige hensyn.

Kortere ventetid og bedre vejledning

Byplanudvalget har besluttet, at ét af udvalgets vigtigste mål er, at borgerne oplever kortere ventetid og bedre vejledning i deres byggesager.

– Der er et meget stort antal byggeansøgninger i kommunen hvert år, og desværre har ventetiden været for lang. Det er vi ikke stolte af. De fleste borgere vil gerne bygge ordentligt og efter reglerne og tager fat i kommunen, som de skal. Så skal vi da prøve at imødekomme dem og få sagerne til at gå lidt tjept. Og heldigvis går det også den rigtige vej, så jeg er optimistisk.

Hvis Anton Brüniche-Olsen til gengæld måtte ønske noget fra borgerne, er det, at de fortsat engagerer sig i deres lokalområde. Det gælder ikke mindst de lokale butikker og bydelcentre.

– Vi har en unik kommune med seks fine bydelscentre, der har hver deres særpræg. Vi ønsker fra kommunens side at understøtte de fysiske rammer bedst muligt, men der kommer kun liv i handelsgaderne, hvis vi bruger dem. ■

Det særlige Gentofte

Hver fjerde bygning er bevaringsværdig

Omkring 25 procent af bygningerne i Gentofte er udpeget som bevaringsværdige.

2.795 bevaringsværdige træer

I kommunens lokalplaner er 2.795 træer udpeget som bevaringsværdige. Der skal dermed særlige grunde til for at få lov til at fælde dem.

En fuldt udbygget kommune

Gentofte er 26,6 km², og hele kommunen er byzone. Byudviklingen sker derfor primært ved at omdanne områder, der allerede er bebygget.

Over 1000 årlige byggeansøgninger

Kommunen modtager mellem 1100 og 1500 byggesager til behandling årligt.

Kvalitet i planer og projekter

Kommunen har fokus på arkitektur, bæredygtighed, bevaring og grønne hensyn (bl.a. via New European Bauhaus-dialoginstrumentet).

Spejderledere giver børn lyst til at passe på naturen

Hvordan giver man børn og unge lyst til at passe på naturen – ikke kun med ord, men gennem oplevelser og handling? Det arbejder spejderledere i Gentofte Kommune med på et kursus i natur og biodiversitet, som Grøn Guide Gentofte afholder i samarbejde med Charlottenlundspejderne, Gentofte Kommune og lokale naturkræfter.

Over to kursusgange har 15 spejderledere fra fem spejdergrupper fået ny viden om biodiversitet og naturformidling.

Nye ideer til spejderlivet
På den første kursusgang arbejdede deltagerne med konkrete aktiviteter, delte idéer og erfaringer og undersøgte, hvordan biodiversitet kan gøres levende i spejderarbejdet. Lederne fik redskaber, de kan tage direkte med hjem til deres egne spejdergrupper.

– Når spejderledere mødes på tværs af grupper og deler idéer og erfaringer, behøver vi ikke alle opfinde den dybe tallerken. Når én leder udvikler en god aktivitet, kan den hurtigt komme hund-

redvis af børn til gavn. Det er styrken i frivillige fællesskaber, siger Maria Tabor Hall, divisionschef i Bernstorff Division DDS og gruppeleder hos Charlottenlundspejderne.

Naturen skal opleves
Hos Charlottenlundspejderne er naturen allerede en fast del af spejderlivet. Gruppen har udviklet spejdermærket Biotopdetektiv, hvor børn og unge undersøger arter, levesteder og naturens sammenhænge.

» Jeg udviklede Biotopdetektiv, fordi jeg drømmer om, at børn bliver nysgerrige på naturen ved selv at gå på opdagelse «

Maria Tabor Hall

– Jeg udviklede Biotopdetektiv, fordi jeg drømmer om, at børn bliver nysgerrige på naturen ved selv at gå på opdagelse. Naturen skal ikke opleves gennem en mobilskærm – den skal mærkes med fingrene, lugtes, undersøges og opleves. Når et barn selv finder en bille under en træstamme, bliver læringen levende, siger Maria Tabor Hall.

Læring i naturen
Anden kursusgang foregik ved Gentofte Sø, hvor deltagerne undersøgte områdets særlige planter og levesteder og oplevede, hvordan lokal natur kan bruges i formidlingen til børn.

– Det bedste ved kurset var, at vi selv kom ud og oplevede naturen. Vi stod ikke bare og lyttede til teori – vi undersøgte planter, levesteder og arter sammen. Det gav mig konkrete idéer, som jeg kan tage direkte med til minigrenen, siger Sigrød Tabor Hall Bjerregaard, minileder hos Charlottenlundspejderne.

Danmarks Naturfredningsforening i Gentofte bakker op om indsatsen.

– Børn med mange oplevelser i naturen får også et tættere forhold til naturen og et ønske om at passe godt på den, siger Jacob Munk, formand for DN Gentofte.

Kurset fortsætter efter sommerferien med fokus på hav og kyst, så endnu flere spejderledere kan give børn og unge mod på at gå på opdagelse i naturen – og lyst til at passe på den.

Kurset er finansieret gennem Gentofte Kommunes Klima- og bæredygtighedspulje. Læs mere om puljen via QR koden. ■

Hvem skal have Klimapris 2026?

Hvem skal modtage Gentofte Kommunes Klimapris 2026? Der er indstillet to meget forskellige kandidater, som opfylder alle kriterierne, til prisen. Fælles for dem er, at de omsætter grøn omstilling til konkret handling og inspirerer andre til at gøre det samme.

Spejdere med naturen i centrum
Hos Charlottenlundspejderne DDS er bæredygtighed en livsform. Ved det gamle vandtårn på Ræveskovsvej mødes hver uge omkring 120 børn og unge, hvor de blandt andet arbejder med genbrug, klimabevidst mad, biodiversitet og ansvarlig brug af naturen.

Gruppen har udviklet spejdermærket Biotopdetektiv, der sætter fokus på biodiversitet, og har sammen med Gentofte Kommune og Grøn Guide Gentofte taget initiativ til et kursus om biodiversitet og lokal natur for spejderledere. Hos Charlottenlundspejderne er klima og bæredygtighed en naturlig del af fællesskabet. Her taler børn, unge og voksne ikke kun om grøn omstilling – de handler.

Undervandsliv i Tuborg Havn
I Tuborg Havn har NORDEN og KDY samarbejdet om at finansiere og opsætte 3D-printede rev på havnens konstruktioner. Revne har forvandlet tidligere livløse overflader til levesteder for blandt andet alger, muslinger og fisk. Projektet viser, hvordan ny teknologi kan styrke biodiversiteten i havneområdet. Samtidig inviteres borgere med til formidling og aktiviteter, der sætter fokus på havmiljøets udfordringer og muligheder.

Vinderen kåres på Gentofte Folkemøde
Begge kandidater gør klimadagsordenen nærværende gennem lokale initiativer, der engagerer og inspirerer andre.

Kommunalbestyrelsen får igen i år hjælp af to eksterne eksperter til at vurdere kandidaterne. Klimaformidler og meteorolog Jesper Theilgaard er med for andet år i træk, mens Kristine Fjord Tolborg, direktør for den almennyttige organisation Chora 2030, deltager som ny ekspert.

Vinderen af Gentofte Kommunes Klimapris 2026 bliver offentliggjort, når borgmester Michael Fenger overrækker prisen på Gentofte Folkemøde den 19. september. ■

KLIMAPRISEN

Klimaprisen gives hvert år til et lokalt initiativ, der bidrager til den grønne omstilling i Gentofte Kommune. Prisen kan tildeles borgere, virksomheder, foreninger samt kultur- og uddannelsesinstitutioner, der omsætter klimahensyn til konkret handling.

Mellem idealer og interesser

Heinrich Schimmelmänn, far til Ernst Schimmelmänn, sidder mellem et billede af hustruen, en buste af kongen og en sort tjenestedreng, formodentlig hentet fra en af hans vestindiske plantager. Lorens Lönberg, 1773 / Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot.

Gennem faderens ihærdige indsats ejede familien et sukkerraffinaderi, en geværfabrik i Nordsjælland og fire store sukkerplantager på Skt. Croix. Familien var dermed et tydeligt eksempel på trekantshandelen, hvor varer som for eksempel geværer og tekstiler blev sendt til Guldkysten i Afrika og byttet for slaver. De blev derefter transporteret til Caribien, hvor sukkerplantagerne lå. Herfra sejlede skibe tilbage til Europa med sukker.

Som ejer af plantager med over tusind slavebundne mennesker var Ernst Schimmelmänn den største slaveejer i Dansk Vestindien. Samtidig var han og hans hustru Charlotte stærkt præget af oplysningstidens frihedsidealer, som de dyrkede ved sammenkomster for den litterære og politiske elite.

Om sommeren opholdt de sig på Sølyst. Herfra er der bevaret breve, hvor Schimmelmänn formulerede de tanker, der lagde grunden til hans politiske arbejde for at regulere den transatlantiske slavehandel. Med Schimmelmänn som finansminister vedtog Danmark i 1792 som den første europæiske slavehandelsnation et forbud mod at transportere slaver fra Afrika til Vestindien.

Reformerne havde dog ikke kun moralske motiver, men også realpolitiske. Den store søfartsnation England var på vej med et forbud, og man ønskede at

være på forkant med udviklingen og være 'selvfor-synende' med slaver på plantagerne. Forbuddet ændrede derfor ikke det grundlæggende system. Slaveriet fortsatte i kolonierne i yderligere et halvt århundrede.

Søbøtke og Øregaard

Johannes Søbøtke kom fra en familie med dybe rødder i kolonierne. Han blev født på Skt. Croix og var fjerde generation af plantageejere og embedsmænd. Ifølge skattelister fra 1803 rådede familien Søbøtke over 500 slaver og var en af de største jordbesiddere i kolonien. Johannes interesserede sig dog mindre for plantagedrift og mere for handel med kolonialvarer.

Som ung kom han i handelslære hos et transatlantisk handelsfirma. Senere fik han stor succes med sit eget firma og havde egne skibe i handelsflåden. I 1808 kronede han sin succes ved at bygge Øregaard.

Johannes Søbøtke vendte gentagne gange tilbage til sin fødeø, både som handelsrejsende og plantageejer. I 1820 afviklede han sine forretninger i København, slog sig ned i Dansk Vestindien og begyndte en karriere som embedsmand. I 1823 blev han guvernør over Skt. Thomas og Skt. Jan. Han var dermed tæt på de begivenheder, der førte til slavernes frigivelse i 1848. Han var således med til at afvikle det system, der havde gjort hans egen familie rig.

Økonomi og moral

Schimmelmänn og Søbøtke illustrerer en grundlæggende modsætning i datidens samfund. En del af magthavernes personlige formuer var baseret på slaveri, men systemet blev i stigende grad problematiseret. Det skyldtes både oplysningstidens tanker om moral og frihed og ændrede økonomiske og politiske strukturer.

Det er vanskeligt at afgøre, hvilke motiver der lå bag Schimmelmänn og Søbøtkes engagement. I dag bør vi vurdere deres handlinger ud fra den historiske kontekst, de blev udført i.

Begge var aktører i en proces, der ændrede slaveriets vilkår. Samtidig var de blandt dem, der havde haft størst økonomisk fordel af systemet.

I Gentofte ligger deres tidligere landsteder fortsat. De kan både minde os om vores koloniale fortid og om det tankegods, der var med til at afskaffe slaveriet. ■

Den kulturhistoriske festival Golden Days har i år temaet 'Monstre'. Lokalarkivet har set nærmere på Gentoftes skyggesider, som blandt andet rummer smukke landsteder opført for penge tjent på slavearbejde.

Her ser vi nærmere på to af de mest markante skikkelser: Ernst Schimmelmänn og Johannes Søbøtke. Historien om dem er også en kompliceret moralsk fortælling, fordi begge herrer medvirkede til at begrænse og siden afskaffe slaveriet.

Schimmelmänn og Sølyst

Landstedet Sølyst i Klampenborg blev fra 1776 sommerbolig for Ernst Schimmelmänn, der både var godsejer, finansminister og den største slaveejer i Dansk Vestindien.

Øregaard, som det så ud i midten af 1800-tallet. Ferdinand Richardt, 1850 Øregaard Museum.

